

IMPERATOROVO ZAVEŠTANJE

ĐULIO LEONI

Prevela

Gordana Subotić

 Laguna 

Naslov originala

Giulio Leoni

I DELITTI DELLA LUCE

Copyright © 2005 by Giulio Leoni

First published in Italy by Arnoldo Mondadori Editore
S.p.A., 2005.

This edition published in agreement with the Author
through Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Rikardi

*Kad bi se čestitost, zdrav razum,
lepota vrline i slava mogli odupreti smrti,
ne bi Fridrih koji ovde leži skončao ubijen.*

Palermo, leto 1240.

Blesak sutona uvlačio se kroz krošnje žareći pozlaćene plodove limuna.

Vetrić je donosio s mora opojni miris cveća i širio ga vrtom oivičenim tremom od mermernih stubova.

Opružen na purpurnim jastucima, imperator je grančicom rasejano šarao geometrijske figure po prašini. Dohvati plod čedruna s tla i pokaza ga mlađem muškarcu koji je stajao uz njega.*

„Ovako, dakle, izgleda Zemlja?“, upita ga nakon kraćeg premišljanja.

*„Stabilna kugla, zaobljena u svakoj svojoj tački“, potvrdi Gvido Bonati,** dvorski astrolog.*

Fridrih se zamisli nad tim rečima. Najednom otvori šaku puštajući plod da se otkotrlja. „A šta je, onda, podupire?“, nastavi obraćajući se svom bratu po mislima, koji je sedeo nešto dalje. Bledom, ridokosom čoveku lica prekrivenog pegama.

* Citron, vrsta limuna. (Prim. prev.)

** Guido Bonatti, rođen u Forliju, nema pouzdanih podataka o njegovom datumu rođenja, a umro je, prema istorijskim podacima, između 1296. i 1300. godine; savetnik i astrolog Fridriha Drugog; oko 1277. napisao traktat o astronomiji *Liber decem continens tractatus astronomiae*. (Prim. prev.)

„Božja ruka“, uzvratu prvi među hrišćanskim naučnicima, ponos dvora. Mikele Skoto.* Tanan kao pritka koja pridržava vinovu lozu.

„A koliko onda visoko u nebesima mora da sedi Bog? Da li biste vi umeli da mi kažete, Gvido?“

„Toliko visoko dokle doseže svetlost nebeska, veličanstvo“, odgovori astrolog dohvativši plod. „Koja je svetlost Božja.“

„A šta je izvan svetlosti?“

„Izvan svetlosti je samo tama. Kao što pripoveda Sveto pismo, posle nastanka svetlosti tama je ostala izvan“, odgovori Mikele Skoto, podižući prst prema nebu.

Fridrihovo** lice zasija zagonetnim osmehom. Podalje od grupe stajao je čovek u franjevačkoj mantiji od grubog sukna.

Car mu se obrati. „Dajte mi vaše mere, brate Elija. Mere božje visine.“

* Filozof i astrolog na Fridrihovom dvoru, pariski i oksfordski student. (Prim. prev.)

** Fridrih II Hoenštaufen (Friedrich II Hohenstaufen, 1194–1250), od 1197. godine kralj Dveju Sicilija, od 1212. do 1250. nemački kralj i rimski car; pod titulom Fridrih Prvi bio je kralj Sicilije od 1198. do 1250. godine; živio uglavnom na Siciliji; bio je veliki neprijatelj papstva, ekskomuniciran je iz katoličke crkve; vodio je VI krstaški rat 1229. godine i uspeo, uglavnom diplomatskim putem, da povrati Jerusalim i druge gradove u tadašnjoj Palestini. (Prim. prev.)

1.

*Močvare zapadno od Firence,
5. avgusta 1300. godine, ujutru*

Ostavili su konje pokraj napuštenog kućerka na putu za Pizu, pod suncem koje je već dobrano peklo. Odatle se zaputiše ka koritu reke koja je tekla nekoliko milja dalje, zaklonjena trskom i močvarnim ševaram.

Mala kolona šipčila je više od dva sata zemljištem natopljenim vodom, usporavana teškim oklopima, tražeći prolaz kroz baruštinu. Dante Aligijeri, u odeždi sa priorskim obeležjima, predvodio je grupu izmakavši joj dvadesetak koraka.

„Priore, sačekajte, usporite. Čemu tolika žurba?“, soptao je zapovednik straže, kršan čovek nezgrapen u oklopu. Okliznuo se pokušavajući da ga sustigne.

Mali vodeni tok ispreči im se na putu. Dante se osvrnu otičući rukavom znoj sa čela. Zatim odlučno zadiže rubove odore do iznad kolena i zagazi u potočić, a ostali za njim. Dalje ispred njih naziralo se uzvišenje koje je zaklanjalo horizont.

„To je kula crkve Svetog krsta... trebalo bi da smo već stigli“, dahtao je zapovednik straže pokazujući građevinu u daljini.

Prior se zaustavio malo podalje, na sredini uzvišenja, zaokupljen istresanjem vode i mulja iz obuće.

S gadljivom grimasom otrgnu jednu pijavicu sa butine i baci je daleko od sebe. Na mestu gde mu se njena sisaljka zarila u meso, tanki mlaz krvi slivao se niz kožu. Isprao je ranu s malo vode, zatim nestrpljivo odmeri trapave pokrete zapovednika straže, koji je, zadihan, pokušavao da ga sustigne.

„Pa dobro, gde je?“

Pred njima se, kroz prolaz među trskom, nazirala obala Arna. Reka se, dalje, opet gubila iz vidokruga krivudajući sakrivena neravninama terena.

„Trebalo bi da je ovde... iza ovog šipražja.“

Dante pogleda u pokazanom smeru. Blatnjava dina kao da ga je gurala nazad, prema podnožju. Poslednje korake prešao je pomažući se rukama, pridržavajući se za bodljikavo busenje kojim vrh beše obrastao; konačno je mogao da pogleda šta je iza.

Na neke tri stotine koraka udaljenosti, delimično sakrivene rastinjem ukazaše se nejasne tamne konture nečeg nasukanog na rečnom žalu.

„Istina je... evo je“, promuca zapovednik straže.

I Dante je jedva verovao sopstvenim očima. Blago nakrivljena na jednu stranu, ratna galijska ležala je uz obalu reke, dok su joj vesla na drugom boku bila pružena kao da će svakog časa zaveslati prema sredini rečnog korita.

„Mora da ju je sâm đavo dovezao dovd“, promrmlja zapovednik straže stresavši se. Dante nije mogao da zadrži osmeh. Dobro je poznavao legende koje se pripovedaju o ovom mestu. Pa ako i jeste đavo, makar će moći da vidi kakav je.

„Ne vidi se niko na brodu. Izgleda da je napušten“, primeti jedan od stražara.

„Da, ni traga od života“, potvrdi pesnik pažljivo osmatrajući pusti kaštel* broda. Nikog ne beše ni na uskom središnjem pro-

* Uzdignuti deo palube na pramcu. (Prim. prev.)

lazu, niti za kormilom. Brod je bio u odličnom stanju, kao da je prvi put porinut; ogromno latinsko jedro propisno je savijeno oko deblenjaka. Niz kičmu mu prostruji jeza. Nezamislivo je da je Arno plovao za tako veliki brod i to na svega nekoliko milja posle utoka. Prisustvo ove galijske je... jednostavno je *nemoguće*. Tragao je za nekakvim obeležjem koje bi otkrilo poreklo broda, no samo je parče crne tkanine mlitavo visilo sa križa.*

„Približimo se. Moram da vidim... i da saznam“, reče brzo se sjurivši niz muljevito uzvišenje nazad u baruštinu dok su ga ostali s negodovanjem pratili.

Do kolena u vodi, istrže mač iz ruku jednog stražara žestoko koseći njime rastinje pred sobom i krčeći put. Potoci znoja slivali su mu se niz telo, no uzbuđenje izazvano neobičnim otkrićem kao da je odagnalo umor.

Nije uspevao da vidi ni kuda ide. Zamahnu poslednji put i stade trgnuvši se kad se iza njega začuše užasnuti krici stražara.

Pred njima se ukaza bradati gorostas visok najmanje šest lak-tova.** Nakaznu glavu „krasila“ je kruna, a dva su mu lica, jedno naspram drugog, obuhvatala čitav horizont dvostrukim zlim pogledom. Grdosija je sedela na masivnom posećenom deblu bronzanog zašiljenog vrha poluzarivenog u muljevito žalo.

Vazduh je bio ispunjen upornim zujanjem. Izgledalo je da su insekti koji su ih gnjavili čitavim putem najednom postali brojniji i agresivniji. Kružili su poput neprobojnog oblaka oko glave figure na pramcu.

„Velzevul,*** gospodar muva“, promrmlja Dante s gađenjem se braneći od jednog roja.

Nalet vetra uskomeša vazduh donoseći zadah raspadanja. „Moramo se popeti na brod“, odluči prior nakon kraćeg oklevanja.

* Prečaga pri vrhu jarbola. (Prim. prev.)

** Stara mera za dužinu. (Prim. prev.)

*** Filistejsko božanstvo; u judeohrišćanskoj tradiciji: arhidavo. (Prim. prev.)

Sa pramca su, iz otvora za sidro, visile merdevine od kanapa. Dante prekri nos i usta koprenom kapice, pope se na odlomljeni kljun broda i odande nastavi naporno uspinjanje uz bok lađe. Negde na sredini okrenu se požurujući zapovednika straže, koji je i dalje tupo zurio u figuru na pramcu. Sačeka dok ovaj ne krenu te se poslednjim naporom ispe na kaštel lađe.

Uto se i zapovednik straže hukćući domogao palube. Priđe ne bi li se i sâm uverio, a onda prinese ruku ustima štucnuvši. „Ali oni su...”

„Mrtvi su. Kao što su i rekli vaši ljudi.”

Pognuti svaki preko svog vesla kao pri napornom zaveslaju, desetine galijota sedelo je u grču na klupicama poput likova groteskne parodije. Ostala tela ležala su nauznak prema krmi, oko kormila. Leševi su bili naduveni i prekriveni uljastom skramom, kao da su mnoge dane proveli pod vrelin suncem.

Prior izgubljeno pogleda oko sebe. Nalet toplog vazduha zapahnu palubu podižući s veslačkih klupica zarazni dah truleži. „Brod je zaražen kugom!“, prošapta zapovednik straže pokušavajući rukom da se zaštititi od smrada koji je odozdo nadirao.

Dante odmahnu glavom. Brod je morao biti vođen izuzetno vešto da bi dospeo dovde. Kako bi posada zaražena bolešću mogla da upravlja njime? Ne, sigurno postoji drugi razlog za ovaj pomor. Smrt se prikradala tiho, poput neprimetnog gosta, dugo čeprkajući svojim kandžama pre nego što je napala. Podiže pogled privučen lepršanjem zastave na križu. Pre no što se barjak ponovo opustio, uspeo je da primeti na njemu konture lobanje na dvema ukrštenim kostima.

Na sredini palube nalazio se otvor kroz koji se silazi u potpalublje. Možda će brodski tovar otkriti misteriju. Sagnu se i hitro zavi traku katranisanog platna koje je našao na brodskom podu. Kresnu nekoliko puta ocilom i zapali improvizovanu baklju, te se naže nad otvor osvetljavajući ga.

Nije našao ni alat ni rezervne križeve ni jedra, niti namirnice, vodu i vino. Nije video nikakav smeštaj za posadu niti kuhinju.

Ne beše ni oružja. Čak je i balastno kamenje bilo uklonjeno, pretvarajući galiju u veliku praznu ljušturu.

Izgledalo je da je jedina briga zapovednika broda bila da smanji dubinu gaza kako bi mogao da plovi rekom. Zatim pogleda prema delu krme ispod kaštela. Vrata kapetanove kabine lagano su se klatila kao da ga je neko iznutra pozivao da uđe.

U kabini je bio polumrak. Usred prostorije, ispod gvođenog svećnjaka koji im se njihao nad glavama, oko malog stola sedela su tri nepokretna čoveka, zaboravljeni na svojim ukrašenim stolicama, kao da su tek prekinuli razgovor uz pehare vina, savladani iznenadnim snom. Pod nogama su im, u sredini svetlosnog snopa, ležali komadići metala.

Dante se radoznalo sagnu prinoseći baklju. Bili su to delovi neke sprave načičkane ručicama i nazubljenim točkovima na čijim je uglačanim drvenim i mesinganim površinama plamen svetluca hiljadama odblesaka. Naprava je morala biti dve stope visoka, verovatno isto toliko široka i dugačka, ali teško je bilo zamisliti njen pravi oblik zato što ju je neko divljački razbio na komadiće. Na podu je još ležala sekira upotrebljena u te svrhe.

Podiže jedan zupčanik isprobavajući na prstima oštrinu tana-nih zubaca. Na ivicama su se videla minijturna slova koja nije uspeo da rastumači.

U tom trenutku galija se uz cviljenje zaljulja kao da se u reci iznenada stvorio vir.

Zapovednik straže primakao se i zbunjeno gledao oko sebe. „Ma... to su Saraceni! Svi su mrtvi“, uzviknu i ne gledajući razlupanu mašinu.

Dante pogleda leševe. Dvojica su imala oznake mornaričkih oficira: mora da su to bili kapetan i njegov zamenik. Treći je bio odeven u raskošnu odoru koja je lepršala oko njega poput raširenih krila. Laka tkanina mu je obmotana oko glave na neuobičajen način, poput turbana. I brada mu je duga i meka, istočnjački odnegovana. Crte lica odavale su poodmaklu starost.

„Svi... svi mrtvi“, ponavljao je zapovednik straže smušeno.
 „Umuknite“, prosikta Dante iznervirano. „Pustite me da slušam.“

„A šta to?“

„Ono što mrtvi govore. Ovaj čovek nije bio deo posade. Svakako nije bio mornar. Jeste li mu videli ruke? A odeću? On je bio putnik. I kad se brod nasukao, svi su već bili preminuli. Osim jednog čoveka.“ Uperi prst prema praznoj stolici i jednom, još punom peharu na stolu. „Bilo ih je četvorica. Ali jedan od njih nije pio. Sad pogledajte onamo“, dodade pokazujući suprotnu stranu kabine. „Četiri platnena kreveta, sva četiri upotrebljena. Čovek koji nije pio još je živ.“

Savladavajući jezu, Dante okrenu lice starca prema svetlosti koja je dopirala s prozora, i otvori mu ukružene vilice. U poluotvorenim ustima ukaza se niz nepravilno raspoređenih zuba umrljanih crvenkastom penom. Poplavele usne bile su izbrazdane dubokim posekotinama. Kao da ih je nesrećnik u poslednjim trenucima života izgrizao do krvi. Zatim pomirisao ostatke tekućine u peharu.

„Ali kako su umrli?“

Pesnik pokaza leš zapovedniku straže primičući baklju mrtvom licu. „Vidite li otečene usne i jezik? Kao da se ugušio odveć gustim vazduhom“, objasni odmakavši plamen od mrtvog lica čija se brada lako ukovrdžala od toplote vatre. „Otrov. Ali ne onaj koji napada utrobu; pre je to nekakva supstanca koja onemogućava disanje.“

Dok je spuštao glavu preminulog, ovom se nešto otkači s vrata i pade uvijajući se poput zmije. Ličilo je na zlatni medaljon sa ugraviranim sićušnim znacima i arapskim slovima, okačen o kožnu traku.

Dante je prepoznao astrolab* izuzetno fine izrade. Alidada, pokretna strelica, oštećena je udarcem koji joj je iskrivio jedno

* Astronomska sprava kojom se nekad određivao približni položaj nebeskih tela. (Prim. prev.)

krilce. Ali je mreža – splet traka od žičica filigranski obrađenih poput vrlo dragocenog komada nakita – ostala netaknuta sa svojim veličanstvenim trijumfom iglica i plamičaka kojima označava nepokretne zvezde.

Dante na brzinu proceni da ih ima bar stotinak. Nikada nije video astrolab sa više od tridesetak zvezda. Kad bi neki anđeo trebalo da nađe put među zvezdama, ništa bolje ne bi mogao da upotrebi.

Anđeo... ili demon. Hitro ispita preostala dva leša. I na njima je smrt ostavila isti jeziv trag.

„Četvrti čovek ubio je svoje drugove tako što je otrovao rezerve vina. Običaj je da se ljudima dâ da piju po uplovljavanju na cilj. Na taj način se i posada sunovratila u ambis smrti za kapeitanom i njegovim zamenikom“, promrmlja Dante. „Pokušajmo radije da saznamo nešto o brodu.“

Osvrnuo se oko sebe. U dnu kabine ugleda ormarić pričvršćen za zid gvozdanim šarkama. Vrhom bodeža razvali vratanica. Unutra je ležala sveska u kožnom povezu. Sigurno brodski dnevnik. Kratko ga pogleda a zatim i njega spusti u torbu.

Zadah truleži postajao je nepodnošljiv. Spopade ga napad kašlja dok se nadražaj na povraćanje pojačavao. Pre no što je izašao iz kabine, uspeo je još samo da se uveri da u odeći umrlih neće naći ništa više što bi ga moglo zanimati.

Čim je izašao, zastade da povrati dah. Misli mu je opsedala surova smrt posade galije. Konačno je shvatao uzrok strašne ukočenosti njihovih udova. I oni koji su izmakli otrovu, ostali su u lancima da umru od žeđi pod užarenim suncem; ubica se nije postarao da ih oslobodi okova. Pokušavali su da se oslobode do izmaka snaga i njihovi su krici očaja morali danima ispunjavati močvaru. Ali je njihov nepoznati jezik, umesto da dozove pomoć, preplašio retke žitelje užasnote prisustvom avetinjskog broda.

Danteu se činilo da čuje uzvike sa veslačkih klupica. Okrenu se zapovedniku straže: „Naredite vašim ljudima da pažljivo sakupe svaki delić sprave iz kabine i da ih isto tako pažljivo prebace do Firence. Pokidajte jedno jedro i napravite džak.“

„A... ovi?“

Pesnik neodlučno pogleda oko sebe. Nije mogao ništa više da uradi za te nesrećnike. Ali neće ih ni ostaviti da istrule u lancima. „Zapalite brod. Nek se pretvori u lomaču i neka naš i njihov Bog zajedno prigrle njihove duše“, naredi. „I nek se zasad što manje zna o ovome.“

„Ali galija je prazna. Nema nikakvog dragocenog tovara, samo olupina. Čemu tolika tajnovitost?“, pobuni se zapovednik straže sumnjičavo. „Ako se izuzmu mrtvi.“

„Da. Ako se izuzmu mrtvi“, oštro preseče prior silazeći.

Ljudi požuriše da obave zadatak, nestrpljivi da se udalje s tog ukletog mesta.

„Vratimo se do konjâ“, naredi Dante pošto se uverio da je plamen zahvatio trup galije. Dok su se udaljavali, pogleda još jednom s vrha blatnjave dine. Što je više vatra zahvatala olupinu, to su plameni jezici dosežali sve veću visinu. Ličili su na prste lomače koji se uspravljaju ka nebu tražeći pravdu.

Ili osvetu.

6. avgusta, u zoru

Stigli su u Firencu u prvim satima sledećeg dana, posle napornog noćnog marša koji je izmorio i konje i ljude, dok su iznad njih polako iščezavala sazvežđa zodijska. Vrhovi zidina bleštali su pod zracima ranog sunca kao da su, umesto od kamena i cigala, načinjeni od bakra.

Kiša ih je pratila gotovo cele noći. Tokom jednog vedrog sata, dok su zvezde bile vidljive, Dante je pogledao uvis ne bi li po njima procenio proteklo vreme. Upravo su u tom trenu na nebu sijali Blizanci, njegov natalni znak. Dvostruki sjaj Kastora i Poluksa kao da ga je bodrio, dajući mu snagu da savlada slabost koja ga je sustizala. Više puta je zapovednik straže tražio da se odmori, ohrabren gundanjem svojih ljudi. Ali je Dante svaki put odbijao predlog gonjen nesavladivim nestrpljenjem i žurbom.

Zgarište broda izbrisalo je vidljive tragove pomora, ali ne i pravo tih duša da budu osvećene. Morao je da nađe krivca, čoveka koji je pobegao posle svog zverskog zločina.

Ispred njega se ljuljao džak sa delovima nepoznatog mehanizma. Konj je nervozno poskakivao u stranu kad bi se teret oglasio svojim metalnim glasom, kao da je znao da nosi deliće pakla.

„Otvorite kapije vlastima Firence!“, uzviknu poslednjom snagom stražaru na kuli koji je pogledavao dole proturajući baklju kroz merlon* zupčastog bedema. Pod mutnim svetlom kolona iscrpljenih konjanika ličila je na tamnu gomilu nejasnih obrisa. „I ne oklevajte pred mojim naredbama!“, prodera se ponovo pesnik.

„Možeš da se jebeš!“, uzviknu zauzvrat čovek s kule obuhvativši dlanovima usta kako bi ga bolje čuli. „Danas nije pijačni dan i nema ulaska pre trećeg sata.** Ulogori se sa svojim dripcima što dalje od zidina il' ću izaći sa stražom da ti prebrojim kosti.“

„Prokleti kučkin sine!“, zaurla Dante skočivši besno s konja. Neočekivani pokret i uzvik preplašiše životinju, koja se prope postrance istrjavši mu uzde iz ruku. Dante doskoči u kal razbacujući oko sebe blato i jedva se održavajući na nogama. Začu

* Prostor između zubaca na zidu, grudobran. (Prim. prev.)

** Ital.: *ora terza*, treći sat – po crkvenom računanju vremena; devet sati ujutru po današnjem računanju. (Prim. prev.)

iza leđa zluradi smeh vojnika koji su se solidarisali s kolegom na kuli. Ni zapovednik straže ne izdrži i prigušeno se nasmeja.

U međuvremenu, privučeni galamom ostali stražari se okupiše na bedemu bučno zevajući i zveckajući oružjem. Zajapurena, još snena lica pojaviše se u puškarnicama psujući i pokazujući skaredne gestove pridošlicama.

„Otvaraj tu kapiju, huljo!“, odlučio na kraju zapovednik straže da vikne, razotkrivajući se. Dreka s kule najednom utihnu i mesto nje začu se zveckanje lanaca. Dante polako prođe ispod niskog svoda, vukući konja za dizgine. Pokušavao je da vidi lica stražara kako bi ih zapamtio, svako ponaosob, proklinjući ih u pô glasa.

Upravo u tom trenutku iz daljine se začu nejasno pevanje, neka vrsta psalmodije* čije se reči nisu razaznavale. Načas pomisli da halucinira i okrete se. Ugledao je neobičnu povorku ljudi koja se približavala iza zavoja puta. Od njih je poticao nerazgovetni poji.

Grupa je ličila na preživle brodolomnike. Na čelu povorke hodao je visok čovek odeven u tamnu grubu mantiju; bradato lice bilo mu je skriveno kapuljačom. Napredovao je oslanjajući se o dugački štap na čijem je vrhu bio krst opisan krugom. Za njim se vukla mala grupa muškaraca i žena odevenih kao da ih je vođa skupio usred redovnih dnevnih poslova. Seljaci i trgovci, plemići i ribari, ratnici i bludnice, vidari i lihvari, zbrkana i jadna gomila predstavnika ljudske vrste.

Usred mnoštva putnika, prekrivene prašinom ljuljale su se mazge pretovarene prtljagom i zavežljajima. Jedna se celim putem otimala pod teretom ogromne škrinje, uprkos čvrstoj ruci muškarca vojničkog izgleda koji ju je vodio držeći je za ular. Tovar je bio pokriven belim vunanim pokrovom sa izvezenim crvenim krstom.

Posle kratkog predaha, nastaviše psalmodiju predvođeni glasom redovnika na čelu kolone. Povorka sporim korakom prođe

* Pevanje psalama. (Prim. prev.)

kroz kapiju a da nijedan od stražara na carini nije ni pokušao da je zaustavi.

„Ko su ovi ljudi?“, upita pesnik.

„Hodočasnici na putu za Rim, pretpostavljam“, odgovori zapovednik straže.

„Svi u potrazi za spasom na Bonifacijevom* dvoru?“

„Udružuju se u grupe, nadajući se da će tako izbeći razbojnice na putu. Kao da bi se takvim odrpancima nešto i moglo ukrasti!“, odgovori zapovednik straže prezrivo gledajući svetinu koja je prolazila kroz kapiju. „Ako i uteknu razbojnicima, sačekajte ih naši krčmari da dovrše posao!“, dodade cereći se.

Dante je još malo gledao za povorkom, a zatim je ponovo uzjahao konja.

„Gde treba da istovarimo vreću?“, upita zapovednik straže pošto su prešli stotinak koraka kroz grad, kao da je jedva čekao da se oslobodi tog otpada.

„Otpratite me do Priorske palate u San Pjeru. Džak isporučite majstoru Albertu Lombardijcu koji ima radionicu u Santa Mariji. Neka ga pažljivo čuva. Ja ću sutra svratiti kod njega.“

Bočne zidine samostana San Pjero behu osvetljene suncem koje se već uzdiglo visoko iznad krova građevine. Pesnik uđe u još senoviti deo sa stepeništem koje je vodilo na sprat sa sobama. Samo što je zakoračio na stepenik kad ga neko, strmoglavo silazeći, gotovo obori. Bila je to devojka odevena u oskudne krpice. Prior razrogači oči od iznenađenja prepoznavši njeno mršavo lice i zelene, požudne oči.

„Pjetra...“, jedva je uspeo da isprekidano promrmlja. Devojka prasnu u smeh gledajući budalasto pre nego što otrča ka izlazu ostavljajući za sobom teški zadah vina koji mu nadraži nozdrve. Načas pomisli da pođe za njom, no zaustavi ga bat nečijih teških koraka. Na vrhu stepeništa pojavi se zadihani

* Papa Bonifacije VIII (Benedetto Caetani, 1294–1303), s kojim je Dante bio u sukobu; donekle odgovoran za Danteovo progonstvo iz Firence. (Prim. prev.)

muškarac – i on polunag – i ukopa se u mestu videvši ga. Nasmeja se saučesnički Danteu dok je ovaj prolazio kraj njega hitajući prema svojoj sobi, ne udostojivši ga pogleda.

„O, gospodar Aligijeri, čemu takva nadmenost kad ćemo ionako još dva meseca biti zatvoreni ovde, kao da smo u Stinkama!“, viknu ovaj za njim. „Izgleda da ste bar vi našli način da se iskradete noću...“

Dante se naglo okrenu i pođe prema njemu. Krv mu je pulsirala u slepoočnicama hučeći poput vodopada. Vid mu se zamaglio od umora i slabosti. Snaga ga je izdavala – shvatao je sa nepristrasnošću objektivnog posmatrača – dok je pružao ruku prema svom sagovorniku, koji užurbano nastavi da silazi prema stražarskom odredu.

„Niste valjda ljubomorni zbog svoje kurve? Možete je posetiti kad god hoćete – u *Raju*!“, zareža ovaj držeći se sve vreme na bezbednoj udaljenosti. „Tamo gde sam je i ja našao!“

Dante stisnu pesnice i ponovo krenu prema njemu. „Lapo, samo je ironija sudbine htela da delimo vlast, koju ja pokušavam da vršim časno i marljivo, dok je vi vređate svojom ništavnošću i poročnošću. Uostalom, u crkvu se ide sa svecima, a u krčmu s poročnima.“

Izgovorio je naglas poslednje reči, naglašavajući svaku. Nijedna se vrata ne otvoriše dok je prolazio, no nadao se da su i ostali već budni i da su ga ipak čuli. Zatvori vrata za sobom obuhvatajući uznemirenim pogledom unutrašnjost svoje male ćelije. Izgledalo je da je sve na svom mestu. Proverio je papire poredane na radnom stolu ispod malog prozora, i dragoceni rukopis *Enejide*. Ovlaš dotaknu pergament pohaban od silnog čitanja. Svi su listovi bili na broju, ali ne onim redom kako ih je ostavio.

* Srednjovekovni zamak, vlasništvo porodice Kavalkanti, pretvoren u firentinski zatvor. (Prim. prev.)

Neko je, tokom njegovog odsustva, rovario po njima pokušavajući da otkrije njegove tajne kako bi ih upotrebio protiv njega.

Podrugljiv osmeh nabra mu tanke usne. Slepci i neznalice. Njegove su tajne ispisane u knjizi pamćenja, zaštićene od svih.

I poruka je bila na svom mestu, skrivena među stihovima šestog pevanja. Slabost ga je sve više obuzimala, osećao je kako ga napušta snaga. Pohranio je rukopis u komodu i bacio se iscrpljen na krevet, konačno tonući u san.